

Kalnuose gražu, kad norisi šaukti...

Romualdas BALIUTAVIČIUS
tel. 52 38 48
R.baliutavičius@smnaujienos.lt

Algimantas Jazdauskas - jau ne vienas dešimtmetis propaguoja „laukinį turizmą“. Jo kelionių maršrutai vingiuoja nuošaliai, smėlynais ir upėmis, kalnais ir taigos takeliais. Jau ne vienas dešimtmetis Algimantas keliauja dviračiu, pėsčias, baidarė... Pracytį iki SSSR sporto meistro normatyvo, jo paties žodžiais tariant, „buvo likę tik sutvarkyti dokumentus“. Nė kiek neperdedant, per pusę šimto persiritusių Algimantų galima būtų pavadinti šiaurietiško turizmo „patriarchu“. Bet geriau, jeigu keletą labiausiai įsiminusių gyvenimo epizodų papasakos pats keliautojas.

„Turizmas, kurį kultivuoja daug metų, yra visiškai sportinis arba aktyvusis: kalnai, dykumos, urvai... Esu to senojai, klasikinio turizmo atstovas. Kelionės pamėgo ir visa mano šeima: žmona Ramutė ir 4 vaikai, jauniausias iš kurių dar tik 12 metų. Kolegijoje, Turizmo katedroje, turiu paskaitas. Taigi ir darbe nuolat esu susietas su kelionėmis“ - šypsosi Algimantas.

Pavėlavęs į traukinį susipažino su savo žmona

„Institute abu priklausėme tai pačiai turizmo sekcijai. Vyko, menu, į Kaukazą, kur ketinome kopti į Elbrusą. Traukinys sustojo Ukrainos kaimelyje, o aš su draugu išlipome nusipirkti duonos. Girdime pranešimą, jog traukinys išvyksta. Bėgte atgal! Kur tau! Paskutinis vagonas jau tolsta... Tas draugas dar spėjo iškoti, būčiau spėjęs ir aš, bet atsisuku ir matau: paliekame panelę (irgi iš mūsų grupės)... Šu šlepetim, su baltinukais - be drabužių, be nieko... Ką gi, likome dviese ir savuosius vjovomės 3 paras. Mūsų bilietai galiojo tik į bendrą vagoną, o kai kuriuose traukiniuose tokių vagonų nebūdavo. Todėl važiuavome intervalais, su daugybe persėdimu. Kaip sakoma tokiais atvejais: „Pliki basi“. Viena ukrainietė davė mūsų duonos ir lašinių. Sėdime, valgome, laukiame. Priena tvarkos sergėtojai ir klausia, kur mūsų daiktai? Sakome: „Va, daiktai: duonos riekiutė ir galalėlis lašinių“. Anie piktinasi, nes pamanė, kad tyčiojames. Sakome, jog atsilikome nuo traukinio... „A, tai jūs tie, kurie pasilikor!“ Paaš-

kėjo, jog vietos milicija apie mūsų nuotykių neblogai informuota. O po kelionės užsimezgė artimesni mano ir tos merginos ryšiai. Paskui susituokėme.

Per Kyzylkumų dykumą

Gerą kelionę buvo dviračiais per Kyzylkumus. Menu, vieną dieną važiuavome, kol sutemo. Lygtai matėsi kažkokių statinių kontūrai... Rytą žiūrime - mūro siena. Priėjo kariškiai: „Ar bent nutuokiate, kur miegojote?“ Pasirodo, patys to nežinodami, apsisotjome prie kalėjimo dykumoje, kur laikė įžiliausius recidyvistus iš visos Sovietų Sąjungos“.

Kita dieną aptikome aukso kasyklas. Žemėlapyje tos vietos nerasi. Ten kasamas aukščiausios prabos auksas, tiksliau, rūda, ir čia pat sodrinama. Tokį aukšto kokybės auksą išgauna tik Indijoje ir PAR. Kasa atviruoju būdu. Mūsų vizitas niekam neužkliuvo - karjerai smėlynuose, kur retai kada užklysta prašalčiai.

Aukso rūdos parsivežiau - kas ten žino, gal ir aukso joje esama? (Juokiasi). Viskas ten atrodo labai įspūdingai. Didžiuliai ekskavatoriai ir kt. Niekas iš mus ten per daug dėmesio nekreipė: studentai keliauja ir tiek. Kita vertus, nelabai ką iš ten ir paimsi.

Dykumoje pasigavau skorpioną ir kurį laiką auginau parsivežęs. Šeriau musytėmis, kirminiukais. Paskui išgirdau, kaip kažkas kitas laikė gyvatę ir toji pabėgo. Savininkas turėjo išnuomoti butus visoms kaimynystėje gyvenusioms šeimoms, kol gyvatę pagavo. Aš gyvenau devyniaaukštyje ir pagalvojau, o jeigu mano vaikai skorpioną netyčia paleis?... Ir vabala atidaviau draugams.

Į sveičius ejo meška

Ruduo. Ekspedicija Altajuje. Nuklydome nuo maršruto. Visi dviračiai, išskyrus du, paliko po medžiu - trukdė čia. Badavome apie savaitę. Netgi atsargines kojines išmetome kaip nereikalingą svorį. Maršrutas vingiavo per draustinį. Arti nė vieno žmogaus, bet labai daug meškų. Kitos net sekė mūsų grupelę. Nakyvnei sustojome paupy. Žiūrime, kitoje upelio pusėje pasirodė didelė meška. Pažiūrėti graži. Pakraipydamą galva, šleivakojė brenda per upelį link mūsų. Ką daryti? Nejauku. Visgi plėšrūnė! Šaukiu: „Vyrai, fotografuokit mešką!“, o kad šalia guli mano paties fotoaparatas - nė į galvą. Nedidelė sumažėsi. Svaidome į mešką akmenis, tačiau bijome pataikyti: suerzinsi žvėrį ir maža kas tada. Meška lieka meška: sugalvos

dar paragauti, ar ką tu jai... Paskui pradėjome šaukti ir šokti indeniškus šokius. Meška gi nubrido iki upelio vidurio, pakraipė galva, pakraipė, pažiūrėjo į mus: kažkokie neaiškūs... Apsisuko ir nubrido atgalios.

O vakare man teko parodyti visas inžinerines žinias, gautas institute: kaip naktį apsisaugoti nuo meškų? Teko sukurti signalizacinę sistemą aplink palapines. Bet tame slypi laukinio turizmo žavesys. Susikūrem didelį laužą, nuo upės pri-tempem kelmu, kad visą naktį būtų žarijų, iš šitilo padarėme signaliaciją, prikabinėjom skardinių, kad barškėtų, kiti šituls prisirišo sau prie jautrių vietų: kas prie rankos, kas prie ausies... Naktis praėjo ramiai: buvome pavargę ir miegojome kaip negyvi.

Kita dieną pasiekėme draustinio prižiūrėtojus, kurie ir pakomentavo vakarykštį epizodą: mes buvome meškos „namuose“, o ji tik norėjo pažiūrėti, kas gi čia apsilankė?

Mineralinės vonios ir smėlio audra

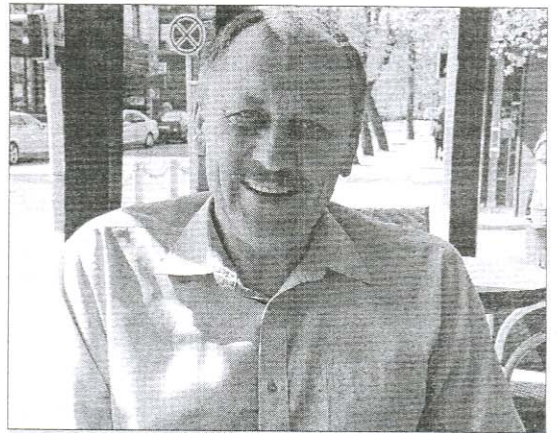
Sajanuose eįome į aukščiausiosios kategorijos žygi. Radome vietą, kur trykšta šešios karštos mineralinio vandens vėsmės - skirtingų rūšių ir temperatūrų. Vietiniai ten būdeles pastatė, vonias įrėngė. Nuolat plaukia žmonės iš plačiosios Rusijos - taisy sveikatą. Tokia primityvi „sanatorija“.

Kai Lietuva atgavo Nepriklausomybę, kai atsivėrė sienos, daug kas metėsi į kultūrinį turizmą - į Turkiją, į Europą... Man teko pabuvoti Afrikoje. Čia didžiausią įspūdį paliko Sacharos dykuma, kur, bejojant ant kupranugarių, kilo smėlio audra. Pajutau savo kailių, kas tai yra. Uždusti, numirti labai paprasta, jeigu nesi tam pasiruošęs. Nieko nesimato, negali net prasižioti... Nemanonus dalykas.

Tunise paprašėm vietinio, kad tas palydėtų „ne turistų keliais“. Nuvežė pietuti į tokį kaimelį. Pakabintas sauleje ertukas. Pasirinkome skerdienos gabalus, iš kurių mums paruošė pietus, ir nieko panašaus daugiau neteko ragauti: nei marinat, nei druskos, nei prieskonių. Tiesiog iškepė ant žarijų. O labai gudu. Pasirodo, jog tam tinka tik nustatyto amžiaus ertukai patinėliai, kurie buvo šeriami specialiai pašaru. O jau mėsa tiesiog fantastiška, minkšta, kvapi!

Karelijoje

Čia buvome du kartus: su slidėmis Chibinų kalnuose, ir su

Vyresnės šiaulielių keliautojų kartos „patriarchas“ A. Jazdauskas sako labiausiai mėgstantis „laukinį“ turizmą.

Autoriaus nuotr.

dviračiais. Pagrindinis akcentas - Šiaurės pašvaistė, kurią labiausiai prisimenu. Nors visi kalba, nedaug kas matė ją: įspūdinga. Labai. Nenusakoma: visus dangus pelsilija spalvos, jos kykla ir leidžiasi... Valgi virėmės, bet miegodavome šaltose palapinėse. Aplankėme Murnanską, kur yra didelis povandeninių laivų uostas, taip pat nerito kasyklose.

Santykiai

O labiausiai norėčiau išskirti tarpusavio santykius. Jei kolektyvas gerai sutaria (į savaitės žygi gali eiti su bet kokia grupe), problemų paprastai nekyla. Bet kai gyvenai kartu mėnesį - išryškėja kiekvieno charakteris. Negeros žmogaus būdo savybės pradeda „listi“ jau trečią savaitę. Taigi gali pasakyti, ar eitum su juo į žvalgybą, ar ne.

Fiziniai krūviai viską tik išryškina. Atsiranda irzlumas: to neroniu, šito nedarysiu, anas blogai. Dingsta suinteresuotumas daugiau pamatyti. Kad tik trumpesniu keliu, kad tik greičiau - prasideda problemos. Kitas, žiūrėk, pradedu „vadovauti“, tam neturėdamas nei reikiamų žinių, nei patirties. Tokie išsišokimai grupę demoralizuoja. Silpnam visada gali padėti, ne bėda, bet kiek keši nuolat zyzianti „uoda“? O jei neatsiranda šitokių „išskirtinių“, lieka tik malonūs prisiminimai.

Malonu prisiminti bet kokį žygi. Buvo atvejų, kai leidiesi nuo perėjus dviračiu, vėjas švilpia ir taip gražu, jog norisi šaukti. Norisi išsikrauti.

Ir dabar kasmet važiuojame į kalnus slidinėti, į keliones dviračiais ir baidarėmis. Formą reikia

palaikyti, nevengiu fizinio darbo. Atsidarius sienoms, daug kas vyksta, pavyzdžiui, į Alpes. Bet ten viskas civiliziuota: valgyklėlės, kaviniųkės, nakvynės namai, sužymėti takeliai... Ne tas. O Rytuose - natūrali tikra gamta. Turai pasikliauti saviimi. Visai kas kita. Visko pasitaikė: badavome, malotinoms uogomis, grybais... Ir tai vertinga patirtis.

Jeigu labai nori keliauti...

„Ką galima patarti tiems, kurie keliauti nori, tačiau, tarkime, neturi bendraminčių arba pinigų?“ - klausijame.

A. Jazdauskas: „Iš bet kurios situacijos galima rasti išeitį. Keliauvome būdami studentais po visą SSSR. Gudraudavome. Pinigų trūko. Išmėsdavo iš traukinio - lipdavome į kitą. Pasiekdavome net Taškentą. Keliauti po Lietuvą - dabar visos sąlygos. Prie upių nuomajamos baidarės. Yra klubai, keliautojų sąjunga. Yra interneto puslapiai, renkamos grupės. Reikia tik noro. Galų gale pavaikščiok po Kurtuvėnų regioninį parką - štai ir dviejų dienų žygis. Yra laiko? Nuvažiuok į Ignalinos nacionalinį parką. Nebūtina lėkti į kalnus. Neišgerk alaus ar degtinės - atidėk pinigus ir iki vasaros sutauptysi kelionei.“

Atsidarius sienoms, aktyvusis turizmas Lietuvoj mirė iš karto. Esu apie tai parašęs mokslinį straipsnį. Visi metėsi į Vakarus. Į kultūrinį turizmą. Bet po 4-5 metų pritrūko gamtos. Gamta traukia. Dabar vėl grįžtama prie aktyvaus turizmo. Neturime kalnų, o kur tik nebuvome: Italijoje, Andoroje, Šveicarijoje, Slovakiijoje... Ir visur sutikome lietuvių“.

Mama ir duktė, susikalbančios... smuiko kalba

(Atkelta iš 3 psl.)

Sveikata pašlijo

Beveik sunku patikėti, bet beveik visus svarbiausius dukters pasirodymus stebėjo ir mama Birutė Janonienė. Ir visada braukė ašarą. Ši kartą braukė ašarą ir Sankt Peterburgo publika. „Aš verkiu ne tik dėl susijaudinimo, kad dukra gerai pasirodė. Ir tikrai ne iš džiaugsmo, kad Augustė - tokia žymi smuikininkė. Verkiu, nes Augustės muzika pravirkdo daugelį“ - prisipažįsta mama, pati buvusi smuikininkė bei žinoma chorvedė. Deja, dėl dukters teko aukoti ir karjerą, ir, neslepia moteris, sveikata.

Tuomet, kai Linas ir Birutė Janoniai laukėsi pirmagimės, Birutė jau buvo perkopusi 38-erius metus.

Galėjo būti visaip, nes ir nėštumas, ir gimdymas, anot moters, buvo labai komplikuoti. Dėl to net nesulaukus dekretinių pradžios teko apiešiti darbą Šiaulių universitete, kur vadovavo chorui „L.ITERA“, studentų kapelai „Jaura“ bei grigališkojo choralo studijai. Užbėgdama įvykiams už akių Birutė prisimena, jog grįžti nebebuvo kur, nes neliko ir to, ką ji buvo sukūrusi.

O tuomet buvo svarbiausia išnešioti kūdikį. Taip nutiko, kad šeštame nėštumo mėnesyje mamai buvo atlikta tulžės pūslės operacija. Tokia operacija nepavojinga tik iki trijų nėštumo mėnesių, deja trauktis nebuvo kur - pavojus kilo ir mamos, ir dukters gyvybei - nors viena reikėjo išgelbėti. Stebuklo dėka, anot Birutės, buvo išgelbėtos abi.

Be operacijos neapsiejo ir gimdymas. Tad Augustei draugis su mama teko iškešti ne vieną narkozę, „paragauti“ labai daug vaistų. „Visada baiminuosi, kad tai kurią dieną neišlįstų“, - rūpinasi Birutė Janonienė dukters sveikata.

Dvi dienas gimdyvei nešė naujagimės. Tada buvo daug nerimo ir baimės, jog gydytojai slepia kokią baisią žinią. O šiandien moteris juokauja, jog gydytojai išėjojo pačios geriausias ir talentingiausios mergaitės, nes už tokias kančias to ir nusipelnėsi.

Scenoje - ir pirmieji žingsniai

Buvusi smuikininkė Birutė Janonienė nenustebė, kai duktė jau nuo dviejų metų pastebėjo smui-

ką ir pasakė, jog nori būti „spuikininkė“. Juk ir ji, ir jos senelis grojo šiuo instrumentu, namie ant sienos kabėjo ne vienas smuikas.

Nuo pusės metų Augustė dirba su mama „vaikščiotoj“ ir į draugą. Dar ir vaikščiotoji nemokėjo, jau būdavo paliekama scenos kamputyje, kai mama, Šiaulių universiteto muzikos katedros lektorė, organizuodavo renginį. Pamena, vienos repetacijos metu Augustė buvo palikta sėdėti universiteto auditorijoje. Koncertmeisteris dar vaikščioti nemokantį kūdikį pakvietė ateiti, tad ši atsisotjo ir atėjo...
Ketverių su puse metų Augustė mama atlydėjo į Nijolės Prascvienės smuiko klasę. Stipri pedagogė Augustei tapo antroji mama, o pirmoji mama - antrąja pedagoge. Juk net ir pirmajame naujametiniame koncerte, kuriame Augustė pasirodė po trijų mėnesių mokymosi muzikos mokykloje, grojant daine-

lę „Tupi žvirblis kamine“ Augustei akompanavo mama.

Savitai mama išgyveno ir pirmojo dukters konkurso sėkmę. Penkiametė dalyvavo tarptautiniame konkurse ir jai buvo skirta antroji vieta. Mama girdėjo dukters pasirodymą, bet kai išgirdo įvertinimą, labai supyko - jai atrodė, jog nepelnytai vertinamas toks mažas vaikas, kilo vos ne isterija...
Jau nuo tada, kai mama Augustę atvedė į muzikos mokyklą, buvo aišku, kad čia duktė eis ne laisvalaikį praleisti, bet pradės muzikantės karjerą. Profesinė Augustės orientacija, prasidėjusi nuo ketverių metų, pasitaisino. Šiandien mama tuo neabejoja ir džiaugiasi, kad nesuklydo. Ji šiandien su vienuolinkmete dukra jau kalbasi ne tik kaip su vaiku. Kalbasi muzikine kalba, itališkais žodžiais ir puikiai susikalba, nes jų abiejų tikroji kalba - smuiko kalba.